TULLI
TULL · CUSTOMS

Asiantuntijalausunto
21.11.2019

H1941/01.02.01/2019

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Viite: Hallintovaliokunta perjantai 22.11.2019 klo 11:15 / HE 32/2019 vp / Asiantuntijapyyntö

TULLIN LAUSUNTO HALLINTOVALIOKUNNALLE; HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI HALLINNON YHTEISISTÄ SÄHKÖISEN ASIOINNIN TUKIPALVELUISTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 32/2019 vp)

Hallintovaliokunta on pyytänyt Tullilta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (jäljempänä "tukipalvelulaki") muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Tulli kiittää lausuntopyynnöstä ja kunnioittavimmin lausuu seuraavaa:

ULKOMAAN KANSALAISTEN SÄHKÖISEN TUNNISTAMISEN EDISTÄMISESTÄ

Tukipalvelulain 3 §:ään on ehdotettu lisättäväksi uusi 2 momentti, jolla on tarkoitus mahdollistaa eIDAS-asetuksessa (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 910/2014 sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta) säädetyn sähköisen tunnistamisen menetelmien vastavuoroisen tunnustamisen piiriin kuuluvien, muissa jäsenvaltioissa myönnetyillä notifioiduilla tunnistusmenetelmillä tapahtuvien tunnistustapahtumien tarjoaminen luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua käyttäville viranomaisille.

Komissio 26 päivänä elokuuta 2010 antamassaan tiedonannossa "Euroopan digitaalistrategia" on todennut, että digitaalimarkkinoiden hajanaisuus, yhteentoimivuuden puutteet ja verkkorikollisuuden lisääntyminen ovat vakava este digitaalitalouden kehittymiselle. Niin ikään kertomuksessaan "Katsaus Euroopan unionin kansalaisuuteen vuonna 2010 – Unionin kansalaisoikeuksien esteiden poistaminen" komissio nosti esiin tarpeen ratkaista vaikeimmat ongelmat, jotka estävät

Postiosoite: PL 512, 00101 HELSINKI
Osoite: Opastinsilta 12
Puhelinvaihde: 0295 5200
Sähköposti: kirjaamo@tulli.fi

TULLI
TULL·CUSTOMS

Asiantuntijalausunto
21.11.2019

H1941/01.02.01/2019

unionin kansalaisia hyötymästä digitaalisista sisämarkkinoista ja rajat ylittävistä digitaalisista palveluista.

Tieto- ja viestintätekniikan käytöllä on keskeinen sija kaupan helpottamisessa. Tieto- ja viestintätekniikka vähentävät talouden toimijoille ja yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Näistä lähtökohdista eIDAS-asetuksen mukaisesti Tulli pitää tärkeänä tavoitetta lisätä luottamusta sähköisiin transaktioihin sisämarkkinoilla tarjoamalla yhteinen perusta turvalliselle sähköiselle vuorovaikutukselle unionissa.

Niin ikään ehdotetun tukipalvelulain 3 §:n 2 momentin perusteluissa on todettu, että tarkoituksenmukaista on tarjota säännöksessä tarkoitetut tunnistusmenetelmät välitettäväksi keskitetysti viranomaisille luonnollisen henkilön tunnistuspalvelun kautta. Tullin käsityksen mukaan tunnistusmenetelmien keskittäminen osaltaan edistää sitä, ettei rajat ylittävässä tunnistuksessa eri jäsenvaltioiden tunnistusmenetelmiä tahattomasti syrjitä: tunnistusmenetelmien keskittäminen edesauttaa ja varmistaa mm. ulkomaankansalaiselle myönnettävän tunnistusvälineen myöntämisprosessin vakiintumista.

Tärkeää on myös varmistaa, että asiakas voi hoitaa viranomaisasiointia varten tarvittavat rekisteröinnit kerralla ja siirtyä valtuusrekisterin itsepalvelun käyttäjäksi. Tämän lisäksi on tärkeää huomioida valtuusrekisterin riittävien lukuoikeuksien merkitys neuvonnan tukena.

Tunnistusmenetelmät ja identiteetinhallinta ovat murroksessa. Näiden osalta on odotettavissa merkittäviä muutoksia lähivuosina. Tullin käsityksen mukaan on tarpeellista varmistua siitä, että nyt ehdotetut muutokset eivät muodostu kehityksen esteeksi.

ASIOINTIVALTUUSPALVELUN KÄYTTÖVELVOITTEESTA

Tukipalvelulain 5 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi mainitussa säännöksessä tukipalvelujen käyttöön velvoitetuille velvollisuus käyttää myös asiointivaltuuspalvelun laillista edustajaa koskevia tietoja. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan käyttövelvollisuus koskisi kyseisen tukipalvelun avulla perusrekistereistä ja muista rekistereistä saatavia tietoja koskien henkilön suoraan lakiin perustuvaa toimintakelpoisuutta ja toimivaltaa. Käyttövelvollisuus ei koskisi asiointivaltuuspalvelun osaa, joka tarjoaa valtuusrekisteriin tallennettuja tietoja valtuutuksista ja muista tahdonilmaisuista.

Tullin käsityksen mukaan käyttövelvoitteen laajentaminen asiointivaltuuspalvelun osaan, joka tarjoaa henkilön laillista edustajaa koskevia tietoja, on perusteltua kustannussäästöjen saavuttamiseksi sekä puolesta-asiointimahdollisuuksien lisäämiseksi. Asiointivaltuuspalvelu vähentää päällekkäisiä rekisteritarkistuksia.

Postiosoite: PL 512, 00101 HELSINKI
Osoite: Opastinsilta 12
Puhelinvaihde: 0295 5200
Sähköposti: kirjaamo@tulli.fi

Tulli kuitenkin huomauttaa, että selvyyden vuoksi olisi syytä yksityiskohtaisissa perusteluissa avata, mitä laillinen edustaja taikka lakiin perustuva toimintakelpoisuus ja toimivalta tässä yhteydessä tarkoittaa: Esimerkiksi Euroopan parlamentin ja neuvoston unionin tullikoodeksista antaman asetuksen (EU) 952/2013 19 artiklan mukaan edustajan on tulliviranomaisen kanssa asioidessaan ilmoitettava toimivansa edustamansa henkilön lukuun sekä ilmoitettava, onko edustus suora tai välillinen. Tullin käsityksen mukaan myös tullikoodeksin 19 artiklan mukaan määräytyvä toimintakelpoisuus ja toimivalta perustuu tukipalvelulain 5 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla suoraan lakiin, vaikka tämä ei perusrekistereistä tai muista rekistereistä ilmenekään.

TAHDONILMAISUN POISTAMISESTA REKISTERISTÄ

Tukipalvelulain 10 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuun rekisteriin tallennetun tahdonilmaisun poistamisesta rekisteristä. Ehdotetun tukipalvelulain 10 a §:n 2 momentin mukaan Digi- ja väestötietovirasto voi ilman pyyntöä poistaa tahdonilmaisun rekisteristä tai väliaikaisesti estää tahdonilmaisua koskevan tiedon käytön, jos sillä on syytä epäillä, että tahdonilmaisu on rekisterissä virheellisin perustein. Digi- ja väestötietoviraston on ennen tahdonilmaisun rekisteristä poistamista kuultava tahdonilmaisun antajaa.

Niin ikään ehdotetun tukipalvelulain 10 c §:n 2 momentin mukaan jos tahdonilmaisun rekisteröintiä tai rekisteristä poistamista ei lisäselvityspyynnön jälkeenkään ole voitu tehdä rekisteröintiä tai rekisteristä poistamista koskevan pyynnön mukaisesti taikka jos tahdonilmaisun ilman pyyntöä tehty rekisteristä poistaminen on tahdonilmaisun antajan mukaan aiheeton, Digi- ja väestötietoviraston on tehtävä päätös asiasta ja ilmoitettava tahdonilmaisun rekisteröintiä tai rekisteristä poistamista pyytäneelle taikka ilman pyyntöä tehtyyn tahdonilmaisun rekisteristä poistamiseen tyytymättömälle päätöksestään ja mahdollisuudesta hakea siihen oikaisua.

Tullin näkemyksen mukaan ehdotetun tukipalvelulain 10 a §:n 2 momentin sanamuotoa on tarpeen selkeyttää siten, että siinä viitataan Digi- ja väestötietoviraston velvollisuuteen esittää tahdonilmaisun antajalle lisäselvityspyyntö ennen rekisteristä poistamista.

Niin ikään 10a ja 10c §:ien muotoilussa on tarpeen kiinnittää huomiota toimivaltakysymyksiin. Tullin näkemyksen mukaan Digi- ja väestötietovirasto ei 10a §:n mukaisesti voi tehdä nimenomaista päätöstä tahdonilmaisun poistamisesta rekisteristä ainakaan niissä tapauksissa, joissa on kyse tullikoodeksin 19 artiklassa tarkoitetusta valtuutuksesta.

Em. säännöksien muotoilussa tulisi myös huomioida, että tullikoodeksin 19 artiklan 3 alakohdan mukaan tulliviranomaiset eivät saa vaatia toimia ja muodollisuuksia säännöllisesti suorittavaa tulliedustajana toimivaa henkilöä joka kerta todistamaan saamaansa valtuutusta, kunhan kyseinen henkilö pystyy toimittamaan tällaisen

todisteen tulliviranomaisten sitä pyytäessä. Jos Digi- ja väestötietovirasto voi esittää lisäselvityspyynnön 10 c §:ssä tarkoitetulla tavalla, Tullin näkemyksen mukaan voi olla kyse tullikoodeksin 19 artiklan 3 kohdassa tarkoitetusta valtuutuksen todistamisesta.

TAHDONILMAISUN REKISTERÖINTIIN LIITTYVIEN TEHTÄVIEN HOITAMISESTA YHTEISPALVELUSSA

Ehdotetun tukipalvelulain 10 b §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan yhteispalvelulain mukaisissa yhteispalveluissa hoidettaviksi tarkoitettuihin tehtäviin voisi kuulua tahdonilmaisujen rekisteröinnin, rekisteröinnin edellytysten tarkistamisen ja tahdonilmaisujen rekisteristä poistamisen lisäksi myös neuvonta.

Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan yhteispalvelussa suoritettavaan tehtävään sovellettaisiin muuten, mitä yhteispalvelulaissa säädetään. Yhteispalvelulain 8 §:n mukaan yhteispalvelun järjestämisestä on tehtävä kahden tai useamman viranomaisen keskeinen kirjallinen, toistaiseksi tai määräajan voimassa oleva toimeksiantosopimus. Sopimuksessa on sovittava muun muassa siitä, mitä asiakaspalvelutehtäviä sopimus koskee ja missä laajuudessa niitä hoidetaan yhteispalveluna. Lisäksi on sovittava esimerkiksi salassa pidettävien tietojen ja henkilötietojen käsittelyyn liittyviä velvoitteita koskevista käytännön järjestelyistä.

Tullin näkemyksen mukaan on pääosin perusteltua, että lausuntokierrosten jälkeen tahdonilmaisujen rekisteröinnin ja tunnistusvälineen myöntämisen avustavia tehtäviä koskeva sääntely selkeytettiin siten, että tehtävien siirtäminen tapahtuisi pääsääntöisesti yhteispalvelulain periaatteiden mukaisesti. Esityksestä poistettiin myös mahdollisuus antaa avustavia tehtäviä yksityiselle.

Kuitenkin yhteispalvelulain 6 a §:n mukaan yhteispalvelulain perusteella tuotetuista viranomaisen suoritteista ja annetuista palveluista peritään maksuja siten kuin siitä erikseen säädetään tai määrätään. Esimerkiksi tullikoodeksin 19 artiklan valtuutusta koskeva neuvonta voitaisiin katsoa sellaiseksi hallintolain (6.6.2003/434) 8 §:ssä tarkoitetuksi hallintoasian hoitamiseen liittyväksi neuvonnaksi, jonka tulee olla maksutonta. Jos tahdonilmaisujen rekisteröintiin sovelletaan yhteispalvelulakia sellaisenaan, aiheutuu tästä epäselvyyttä, kuka vastaa yhteispalvelussa tuotettujen tahdonilmaisujen rekisteröinnin kustannuksista, koska tällainen hallintoasian hoitamiseen välittömästi liittyvä neuvonta tulee olla hallintolain 8 §:n nojalla maksutonta.

Näin ollen Tullin näkemyksen mukaan tukipalvelulain 10 b §:n 1 momentin esitöihin voisi lisätä vähintään informatiivisen viittauksen hallintolain 8 §:ssä tarkoitettuun maksuttomaan neuvontaan.

TULLI
TULL·CUSTOMS

Asiantuntijalausunto
21.11.2019

H1941/01.02.01/2019

ERÄIDEN TUKIPALVELUJEN MAKSULLISUUDESTA

Tulli toistaa 10.8.2018 ja 20.6.2019 päivätyissä lausunnoissa toteamansa ja huomauttaa, että kaavailluilla muutoksilla voi olla merkittäviä IT-budjettivaikutuksia Tullille sen suurista transaktiomääristä johtuen. Niin ikään Tulli toteaa, että niiltä osin kuin tukipalvelut asetuksella erikseen säädettyinä mahdollisesti muuttuvat tietyissä tilanteissa maksullisiksi, niiden rahoittamiselle tulee varata riittävät määrärahat. Tullilla on luonnollisen henkilön tunnistuspalvelun, verkkomaksamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelun sekä ehdotetun muutoksen toteutumisen jälkeen myös asiointivaltuuspalvelun mahdollinen käyttövelvoite, joten kyseisten palvelujen muuttuessa maksullisiksi niiden kustannukset tulee kattaa tätä varten tarkoitetulla lisärahoituksella.

TULLI

Asko Sinervo

Asiointipalveluiden lakimies
Ulkomaankauppa- ja verotusosasto
Asiakkuus- ja veronkantoyksikkö